

УДК 378.018.8:373.3.011.3-051]:377.8(045)

**ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ПЕДАГОГІЧНОМУ КОЛЕДЖІ**

Кучай Олександр, доктор педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, Національний університет біоресурсів і природокористування України
ORCID ID 0000-0002-9468-0486
E-Mail: kuchay@ukr.net

Біда Олена, докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II, м. Берегово, Україна
ORCID ID 0000-0002-0448-0852
E-Mail: tetyanna@ukr.net

Кучай Тетяна, докторка педагогічних наук, доцентка, професорка кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти, Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II, м. Берегово
ORCID ID 0000-0003-3518-2767
E-Mail: tetyanna@ukr.net

Анотація. У статті розглядається професійна підготовка організації майбутніх учителів початкових класів у педагогічному коледжі. Дійовою фігурою будови неперервної професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів є педагогічний коледж. Окресленні основні показники професійної підготовки в педагогічному коледжі. Висвітлено умови для успішного здійснення професійної підготовки студентів у педагогічному коледжі. Виділено три основних компоненти в освітньому колі педагогічного коледжу.

Ключові слова: професійна підготовка, майбутні учителі початкових класів, педагогічний коледж, студент.

**ORGANIZATION OF FUTURE TEACHERS PROFESSIONAL TRAINING
OF PRIMARY GRADES AT THE COLLEGE**

Kuchai Olexandr, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Department of Pedagogy, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine
ORCID ID 0000-0002-9468-0486
E-Mail: O.kuchai@gmail.com

Bida Olena, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy, Psychology, Primary and Preschool Education and Management of Educational Institutions, Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian Institute
ORCID ID 0000-0002-0448-0852
E-Mail: tetyanna@ukr.net

Kuchai Tetiana, Doctor of Pedagogical Sciences, professor of the department of pedagogy, psychology, elementary, preschool education and management of educational institutions, Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian Institute, Berehovo

ORCID ID 0000-0003-3518-2767

E-mail: tetyanna@ukr.net

Abstract. The article examines the professional training of the organization of future primary school teachers at the pedagogical college. An effective form of organization of continuous professional training of future primary school teachers is the pedagogical college. The main indicators of professional training in the pedagogical college are outlined. The conditions for the successful implementation of professional training of students at the pedagogical college are highlighted. Three main components in the educational environment of the pedagogical college are distinguished.

The existing system of pedagogical education is not fully focused on the purposeful preparation of students to implement the standards of the new generation: textbooks and teaching aids most often do not reflect modern trends in the development of education, their content is conservative and considers the educational process mainly in a known paradigm; there is no adequate preparation technology. As you know, active abilities are not formed, and active technologies are not transferred through lectures, therefore we consider it necessary to build a new model of student training, which would immerse future teachers at all stages of training in the space of educational activities and create an adequate educational environment.

Key words: professional training, future primary school teachers, pedagogical college, student.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Сьогодні у підготовці фахівців виникають вагомі зміни, зумовлені як євроінтеграційним вектором розвитку вищої педагогічної освіти, так і нагальністю забезпечення закладів освіти, професійно-компетентними фахівцями.

Нинішній період реформування системи вищої педагогічної освіти вимагає істотних змін як у значенні підготовки майбутніх фахівців, так і в ході введення активних технологій навчання студентів.

На тлі означених змін актуальна потреба у забезпеченні дійового взаємозалежності теоретичної, дослідницької і практичної підготовки вчителів на усіх рівнях.

Зміщення наголосів на практичний складник готовності професійної підготовки вчителя зумовлене нинішніми вимогами ринку праці і закономірністю підвищення його конкурентноздатності. Попит збільшення уваги до співвідношення вчення і досвіду у професійній підготовці майбутнього вчителя, зумовлена вагомими відмінностями у навчальних планах, програмах та засобах технологічного забезпечення достатнього щабля практичної готовності педагога.

Школи вимагають висококваліфікованих професійно мобільних, компетентних вчителів, здатних постійно адаптуватися до розвитку суспільства, щодо відносно швидкого освоювання нових науково-педагогічних напрямків. Сьогодні, щоб не втратити місце, вчитель повинен мати якісні та кількісні, формалізовані, не формалізовані, науково-обґрунтовані та інтуїтивні показники, мати достатньою гнучкістю, щоб протистояти змінам [6].

Доброякісність освіти виділяється компетентністю та ступенем професійної практики вчителя, при цьому треба враховувати інтереси майбутніх вчителів, батьків, вчителів, школи [1],

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Організацію професійної підготовки майбутніх учителів розглядали такі вчені-педагоги: А. Алексюк, І. Бех, О. Глузман, С. Гончаренко, І. Зязюн, Н. Ничкало, О. Плахотнік, В. Радкевич, М. Солдатенко тощо.

Мета статті полягає в теоретичному аналізі професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів у педагогічному коледжі.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У системі професійної підготовки педагога освіта має специфічну вагу, адже поглиблює педагогічний кругозір студента, допомагає становленню професійно-особистісної позиції, дозволяє досягти глибинні зв'язки педагогічних фактів у їх цілісності та взаємодійні із загальнокультурними процесами у світі та розуміти роль педагогічної спадщини у теорії та практиці сучасної освіти.

Метою професійно-педагогічної освіти є забезпечення ефективної підготовки кадрів для всіх освітніх структур, для внесення вкладу у вирішення соціальної проблеми зайнятості населення в умовах ринку праці та робочої сили. Основою професійно-педагогічної освіти є середні професійні навчальні заклади, що забезпечують весь комплекс освітньої діяльності, пов'язаної з кадровим забезпеченням професійної освіти. Для середнього професійного навчального закладу є обов'язковою функцією, пов'язаною із здійсненням комплексу досліджень, спрямованих на розвиток змісту технологій та організаційно-управлінських основ професійно-педагогічної освіти [5].

Продуктивною фігурою будови неперервної професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів є педагогічний коледж, який відповідає законам нинішньої моделі неперервної педагогічної освіти.

Н. Мачинська наголошує, що: головними ознаками фахової підготовки в педагогічному коледжі є: 1) базова освіта; 2) тривалість навчання; 3) зв'язок між теоретичною і практичною складовою; 4) співвідношення всередині теоретичної підготовки між складом, обсягом і змістом загальнонаукової, загально професійної і спеціальної її частини; 5) клас професійних задач, до яких готується майбутній вчитель; 6) тип організації навчального процесу» [3].

Як зазначає І. Коваль: «для успішного здійснення професійної підготовки студентів педколеджів необхідно щоб: знання, які здобуваються, а також умови навчальної діяльності, допомагали молодій людині визначитися з вибором напряму свого подальшого професійного становлення у ЗВО; у навчально-виховному процесі у студентів в основному закінчилося їх професійне самовизначення, тобто сформувався ставлення до себе як суб'єкта власної професійної діяльності; студенти не тільки засвоїли фундаментальні знання з основ наук і відповідні уміння і навички, але і міцно оволоділи спеціальними знаннями, операційною стороною професійної діяльності; вони були готові до входження в нову, професійну систему взаємовідносин, впевнено почували себе у виробничій сфері, що зумовлюється сформованими на достатньо високому рівні професійними якостями особистості і навичками соціального і професійного спілкування» [2].

В освітній стратегії нинішньої професійної освіти будова навчальної діяльності педагогічного коледжу цілеспрямована на забезпечення комплексного ходу розвиваючої освіти майбутніх вчителів початкових класів, що включає індивідуалізацію навчання, виховання, соціалізацію, тобто комплексне застосування психологічних і моралістичних теорій навчання.

Майбутні вчителі повинні володіти науково обґрунтованими знаннями, які роблять їх компетентними та автономними у прийнятті педагогічних рішень, дозволяють ефективно адаптувати методи викладання до конкретних ситуацій у класі. Принциповий

підхід до педагогічної освіти як доказової освіти, тобто заснованого на комплексному науковому підході. Виникла ще століття тому проблема продуктивного використання в реальному навчальному процесі психологічних та дидактичних концепцій навчання та засвоєння має певне рішення за умови розробки та постачання цих концепцій та процесу навчання механізмами взаємодії, які дозволять реалізовувати поєднання психологічних та дидактичних теорій та перекладати наукове педагогічне та психологічне знання у практичну площину. Таким механізмом є галузь психолого-педагогічного знання – психодидактика. Внаслідок її введення у зміст професійної підготовки майбутнього вчителя у педагогічному коледжі.

Психологізація дидактики та навчального процесу є актуальним питанням сьогодення психолого-педагогічних наук та педагогічної практики. У той же час, механізм такої взаємодії не розроблений. Однак його можна виявити всередині вже наявних психологічних та дидактичних концепцій.

В освітньому середовищі педагогічного коледжу можна виділити три основних компонентів:

- просторово-предметний (архітектурні особливості будівель, обладнання, особлива атрибутика);
- соціальний (особлива, властива даному типу культури «форма студентсько-викладацької спільності»);
- психодидактичний (відповідний зміст освітнього процесу, які освоюються студентом коледжу способами дій).

Психодидактичний компонент підготовки майбутнього вчителя в коледжі є динамічним, інтеріоризованим індивідуальним ходом педагогічної взаємодії, достеменним як індивідуально-освітньої здібності студента, так і порядку соціальних вартостей, законів і цілей, який забезпечує оволодіння зразками пізнання світу, професії та себе для самореалізації в житті та професійної діяльності [1]. У контексті цього визначення індивідуалізація підготовки майбутнього вчителя у педагогічному ЗВО характеризується проникністю зовнішньої та внутрішньої її складових. Зовнішня індивідуалізація – це планомірна дія зовнішнього освітнього простору, що залучає пристосування змісту та форм освітнього процесу до суб'єктивних відзнак студента, надання педагогічної допомоги з ціллю розвитку його індивіда. Внутрішня індивідуалізація – це напрям студента на розгортання та виконання особистих устремлень, здобуток життєвих стратегій, формування індивідуально-професійного стилю роботи [4].

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Існуюча система педагогічної освіти не орієнтована повною мірою на цілеспрямовану підготовку студентів до реалізації стандартів нового покоління: підручники та навчальні посібники найчастіше не відображають сучасних тенденцій розвитку освіти, їх зміст консервативно та розглядає освітній процес, в основному, у знаній парадигмі; відсутня адекватна технологія підготовки.

Як відомо, діяльні здібності не формуються, а діяльні технології не передаються лекційним шляхом, тому нам бачиться необхідним побудова нової моделі підготовки студентів, яка б занурювала майбутніх педагогів на всіх етапах навчання у простір навчальної діяльності та створювала адекватне освітнє середовище.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гилярська О. Риторична підготовка майбутніх учителів у педагогічних коледжах на засадах компетентнісного підходу. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2019. Вип. 26(1). 34–42

2. Коваль І. Професійна підготовка студентів педагогічного коледжу. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2014. Вип. 10(1). 180–188.
3. Мачинська Н.І. Модульна технологія організації педагогічної практики в умовах педагогічного коледжу. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2006. Вип. 1. 72–78.
4. Мачинська Н.І. Форми організації навчального процесу у педагогічному коледжі. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім.Івана Франка, 2004. 28.
5. Себало. Л. Підготовка майбутнього вчителя початкових класів до самоосвітньої діяльності – теорія і методика професійної освіти : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2016. 265.
6. Соколова Ю.І. Структурування готовності майбутніх учителів початкової школи до застосування засобів дистанційного навчання. *Науковий вісник МНУ імені В.О. Сухомлинського. Серія «Педагогічні науки»*. 2018. Вип. 1 (60). 320–326.

REFERENCES

1. Nylyars'ka O. Rytorychna pidhotovka maybutnikh uchyteliv u pedahohichnykh koledzhakh na zasadakh kompetentnisnoho pidkhodu. *Pedahohichna osvita: teoriya i praktyka*. 2019. 26(1). 34--2
2. Koval' I. Profesiyna pidhotovka studentiv pedahohichnoho koledzhu. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelya*. 2014. 10(1). 180–188.
3. Machyns'ka N.I. Modul'na tekhnolohiya orhanizatsiyi pedahohichnoyi praktyky v umovakh pedahohichnoho koledzhu. *Neperervna profesiyna osvita: teoriya i praktyka*. 2006. 1. 72–78.
4. Machyns'ka N.I. Formy orhanizatsiyi navchal'noho protsesu u pedahohichnomu koledzhi. L'viv: Vydavnychyy tsestr LNU im.Ivana Franka, 2004. 28.
5. Sebalo. L. Pidhotovka maybutn'oho vchytelya pochatkovykh klasiv do samoosvitn'oyi diyal'nosti – teoriya i metodyka profesiynoyi osvity : dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04. Kyiv, 2016. 265.
6. Sokolova YU.I. Strukturuvannya hotovnosti maybutnikh uchyteliv pochatkovoyi shkoly do zastosuvannya zasobiv dystantsiynoho navchannya. *Naukovyy visnyk MNU imeni V.O. Sukhomlyns'koho. Seriya «Pedahohichni nauky»*. 2018. 1 (60). 320–326.